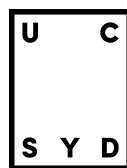

Læseteknologi i projekt Læsesucces for ordblinde børn i grundskolen

Ordblinde og it-konferencen 2021

v/ Minna Nørgaard Bruun, adjunkt, Københavns Professionshøjskole
v/ Daniel Rasmus Andersen, mentor og lærer i projekt Læsesucces, Asgård Skole

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING
videnomlaesning.dk

Læsesucces for ordblinde børn
– et tværfagligt samarbejde om ordblinde børns
læseudvikling

Projektet er støttet af midler fra Egmont Fonden

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

EGMONT
Fonden

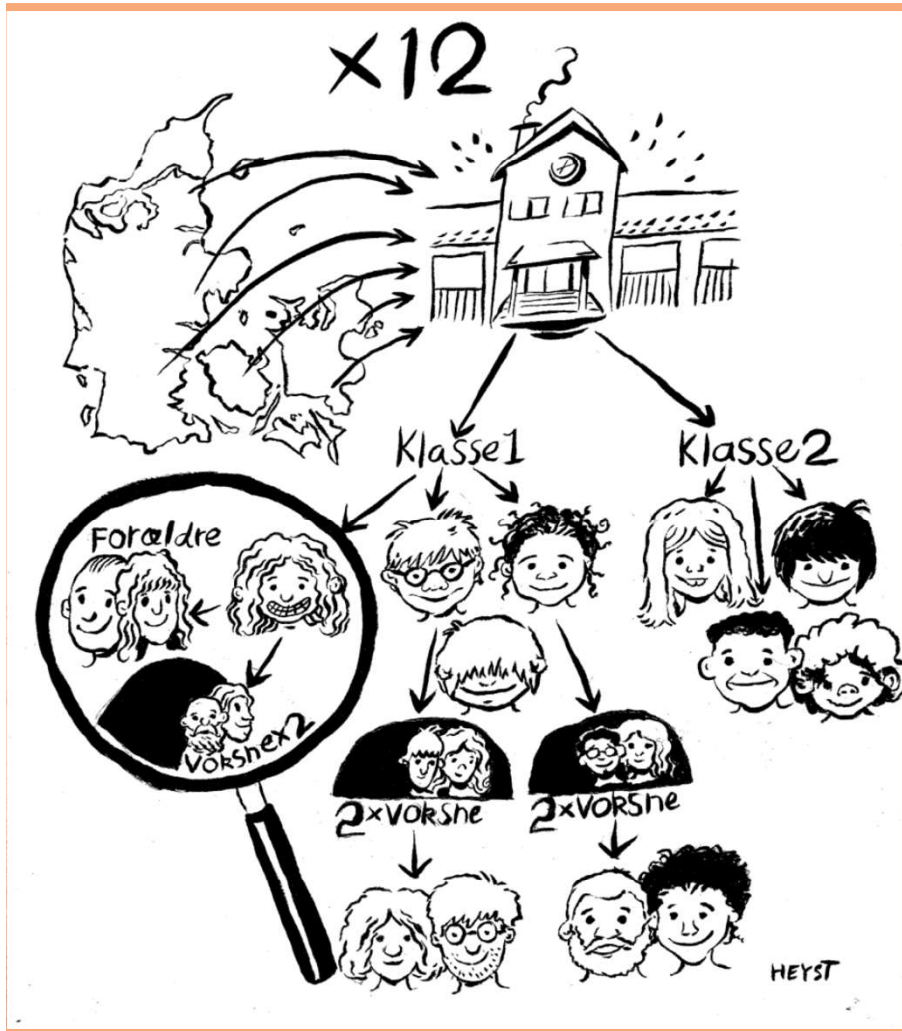
Præsentation af udvalgte erfaringer og fund vedr. læseteknologi midtvejs i projektet

- 1) Kort præsentation af projektet
- 2) Mentorernes arbejde med de teknologibaserede læsestrategier i praksis
- 3) Børnenes arbejde med de teknologibaserede læsestrategier i praksis
- 4) Præsentation af projektets afdækningsredskab til at vurdere børnenes teknologibaserede læsestrategier
- 5) Erfaringer fra projektet om anvendelsen af afdækningsredskabet
- 6) Foreløbige resultater fra 'baseline'

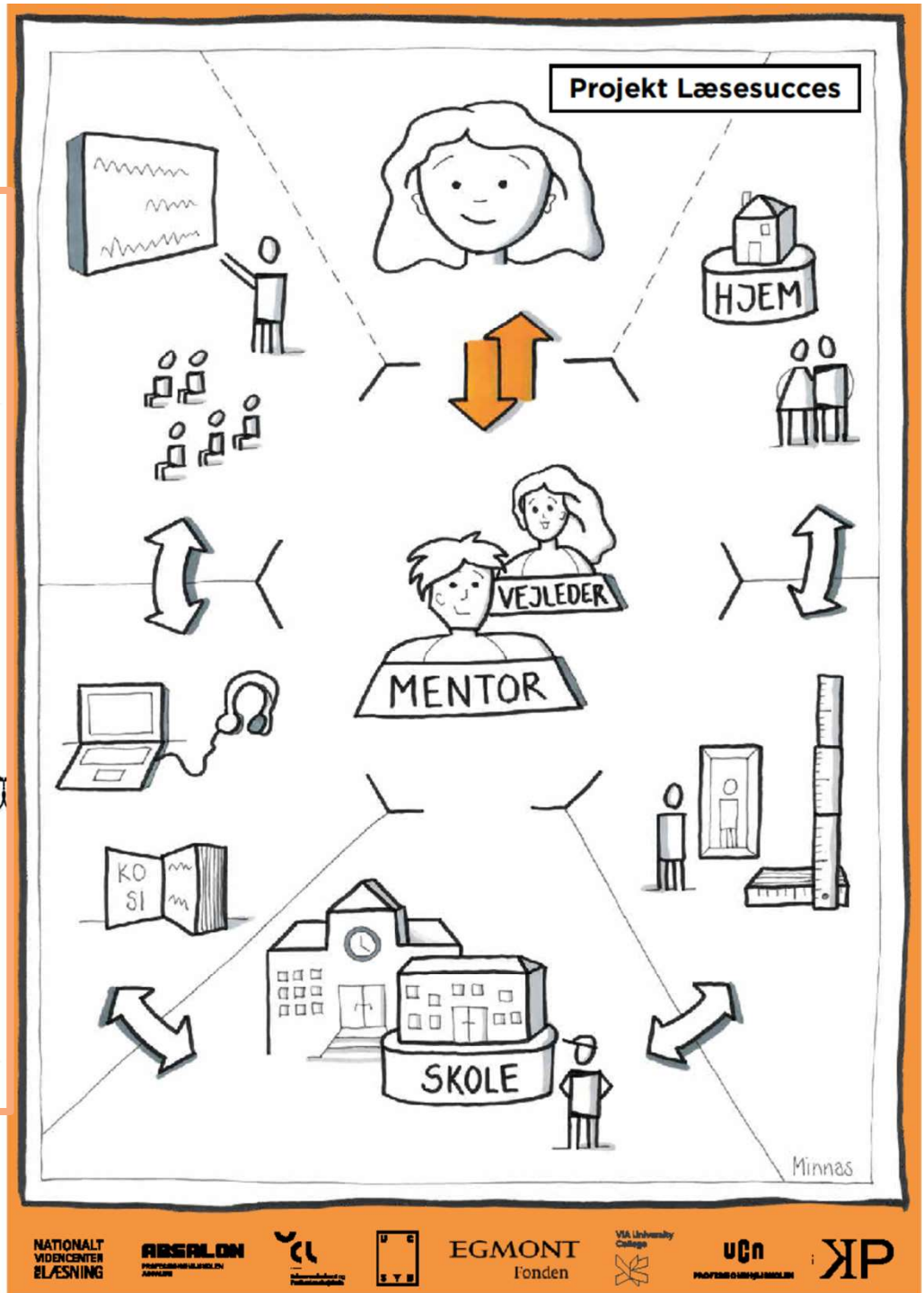
Projektet

- Projektet er særlig målrettet ”dobbeltudfordrede børn”, det vil sige ordblinde børn fra familier, hvor forældre har svært ved at hjælpe dem,
- Projektet inddrager både
 - barnets familie,
 - de nære fagprofessionelle omkring barnet samt
 - konsulenter og fagpersoner
- I alt deltager 144 dobbeltudfordrede børn.
- Det ordblinde barn og dets faglige og sociale behov er hele tiden i centrum i projektet.
- Målet er, at alle voksne omkring barnet udvikler faglige og pædagogiske redskaber, så de kan sikre barnet varigt forbedrede muligheder for at deltage i skole- og samfundsliv.
- Skoleårene 2020/21-2021/22

Projektet

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Mentorers arbejde med teknologibaserede læsestrategier i praksis

- Hvad lavede vi på kursusgangene om LT-strategier?
- Hvad er mentor blevet klogere på vedr. læsestrategierne med AppWriter og andet?
- Hvordan har du brugt det som mentor?

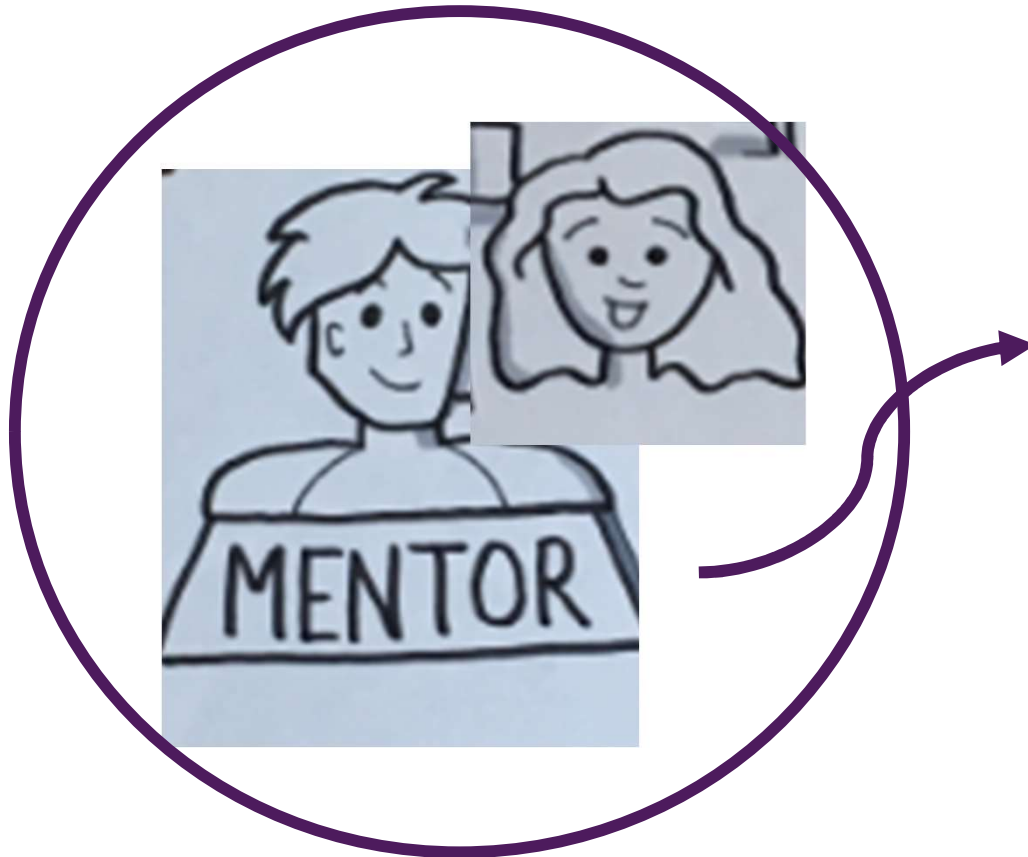
Struktur for mentorforløb 2020-2021

- 1 temamøde for hele skolens pædagogiske personale om ordblindevenlig undervisning
- 4 kursusgang a 4 timer (læsevejleder, mentorer, læsekonsulent)
- 4 efterfølgende mentorindsatser

På hver kursusgang introducerer UC-konsulenten fagligt indhold og arbejdsmetoder, som mentoren bruger i indsatsen

At være barnets mentor med et formål

 læsekompetencer med LST
læsestrategier med LST

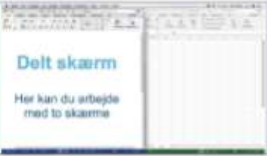

 læseudvikling
 trivsel

udvikle realistisk høje mestringsforventninger
øget self-efficacy

Det fik mentorerne vedr. læseteknologi

- De 8 teknologibaserede læsestrategier (Signe Elmstrøm, 2019)
- Modellering og øvelse i at læse en fagtekst og besvare forståelsesspørgsmål vha. LT-strategierne
- Lyttelæsning; viden & forældrehenvendt plakat
- Opmærksomhed på elevens strategier
- Adgang til www.ordblindelab.dk

 <p>Søg: ctrl f Kopier: ctrl c Sæt ind: ctrl v</p> <p>Læsemåde Skimme og nærlæse</p>	<p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Oplæsning Ord, sætning, afsnit, hastighed</p>	 <p>Delt skærm Her kan du arbejde med to skærme</p> <p>Delt skærm</p>	<p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Følg med i teksten</p>
 <p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Andre har måske fisk og marsvin.</p> <p>Stop, undersøg og genlæs</p>	<p>Mange mennesker har kæledyr. De fleste har hunde og katte. Der er også nogen, der har dyr i bur fx fugle og kaniner.</p> <p>Understregning Ord, der skal undersøges</p>	 <p>Tjek et ord Ordbog og billedsøgning</p>	 <p>Spørg</p>

Sigine Elmstrøm

ppWriter PDF fremviser

Vis Hjælp Dansk

Den sorte død - OCR_1

Den sorte død

I 1347 anløb nogle galejer havnen i Messina på Sicilien. Det plejede at være en glædelig begivenhed. Denne efterårsdag mødte der folkene på havnen et forfærdeligt syn.

Slaverne ved lærre var mere døde end levende. Og på dækket lå ligene i dynger. Både levende og døde havde sorte bylder over det meste af kroppen.

I Messina havde man hørt rygter om en ny sygdom, der rasede ved Sortehavet. I titusindvis af muslimer var døde, men ingen regnede med, at sygdommen også kunne ramme de kristne.

Fra Messina brejede sygdommen sig med lynets hast gennem Europa. I løbet af de næste fire år døde folk som flars. Den sorte død kaldes vi i dag denne sygdom.

Der var slet ikke trav nok til at løse klister af til alle de døde. Fra morgen til aften ringede kirkeklokkerne over de døde. Var pesten mon Guds straf?

Inden længe fik jøderne skylden. Man anklagede dem for at have spredt pesten ved at fôge byernes brønde. Jøderne var i forvejen upopulære, fordi de var dygtige forretningsfolk. Især i det tyske kejserrige medleste pestens store jødefølges.

De sorte bylder var fulde af smittende væske. Smittende væske ingen kunne sig andre, der var blevet eller bykpestens, som er sygdommens rigtige navn.

Den sorte død læseguide - Word

Filet Hjem Indsæ Design Layout Refere Forsen Genne Vis UCL Fortæl m Thomas R...

Calibri (Brødtekst) 11

F K U abe X₂ X²

Afsnit Typografier Redigering

Læseformål:

At få viden om pesten og dens konsekvenser

Spørgsmål 1 (Hvordan smittede pesten?)

Spørgsmål 2 (Hvad er sammenhængen mellem pesten og pest?)

Spørgsmål 3 (Hvorfor døde jøderne?)

Klip Kopier

Indstillinger for Sæt ind: er og pest?

Skrifttype... Afsnit... Smart opslag Synonymer Oversæt Link... Ny kommentar

Side 1 af 1 1 af 36 ord Dansk 00:02:44 00:04:52

Forældrehenvendt inspirationsmateriale

Før I lyttelæser

"Tal om, hvad I tror, teksten handler om"

Mens I lyttelæser

"Lyttelæs et afsnit ad gangen og tal om, hvad det handler om"

Efter I har lyttelæst

"Tal om, hvad I synes om teksten"

NATIONALT
VIDENCENTER
FOR LÆSNING

Lyttelæsning med dit barn

Før I lyttelæser
"Tal om, hvad I tror, teksten handler om."

Mens I lyttelæser
"Lyttelæs et afsnit ad gangen, og tal om, hvad det handler om."

Efter I har lyttelæst
"Tal om, hvad I synes om teksten."

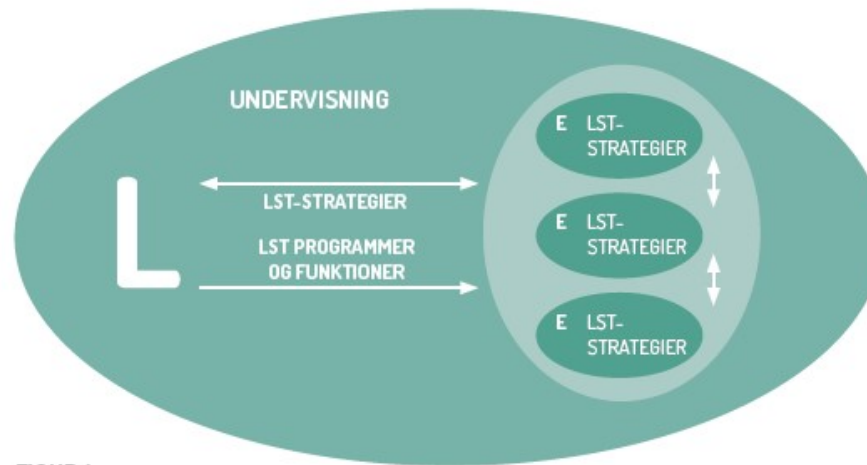
Læsesucces for ordblinde børn - et tværfagligt samarbejde om ordblinde børns læseudvikling

NATIONALT VIDENCENTER FOR LÆSNING | ABSALON | U C SYD | EGMONT Fonden | VIA University College | UCN PROFESSIONSHØJSKOLEN | KP

Illustration: Mette Annelise

Mind the gap

Læreren kan undervise i og inddrage LST i undervisningen, men kan også eksplicit inddrage elevernes strategibrug

Eleverne skal udvikle meningsfulde og selvstændige teknologibaserede læse-og skrivestrategier

FIGUR 1.

Forklaring af symboler i figur 1: E LST-strategier = Elevens selvstændige teknologibaserede læse- og skrivestrategier. L = læreren. LST-programmer og funktioner = Læse- og skriveteknologiske programmer og funktioner (læse- og skriveteknologi forstås her som defineret tidligere i artiklen). LST-strategier: teknologibaserede læse- og skrivestrategier.

Frederik demonstrerer sine strategier

(Kompetencecenter for Læsning, Århus (2018) 'Flere små sejre')

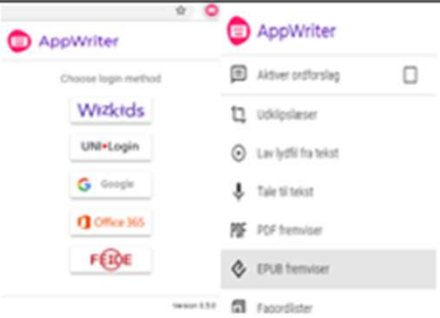
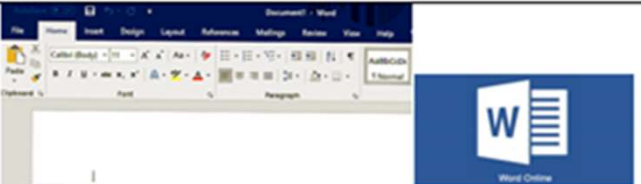

Mentors arbejde med teknologibaserede læsestrategier i praksis

- Hvad er jeg som mentor blevet klogere på
 - vedr. læsestrategierne med AppWriter
 - og andet?
- Hvordan har jeg brugt det som mentor?

Børnenes arbejde med teknologibaserede læsestrategier i praksis

- Hvordan har børnene arbejdet med læsestrategierne i praksis?
- Før/i starten af skoleåret og efter/nu/til slut?
- Hvad har bøvlet for dem?
- Hvad har været succes?

Når timen starter skal jeg huske..

At finde min PC	
Åbne <u>AppWriter</u>	
Åben <u>word</u> online til noter	
Find den bog eller opgave klassen arbejder med, på pc	
Spøger om hjælp hvis du ikke kan finde opgaven på pc	

Anvendelse af læse- skrivestrategier på IT

Dette er lavet med henblik på at hjælpe med at huske nogle af de forskellige funktioner som er gode at kunne når man anvender sin pc til læsning, noter, m.m.

1. Åben din tekst som pdf, med PDF fremvier.
Tryk på åben og vælg din fil

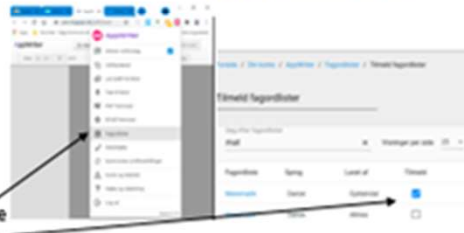

2. Åben word online i sit eget vindue

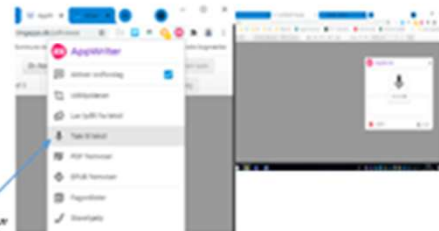
3. Del/split din skærm så du kan tage noter til teksten
hold Windows knappen nede og tryk på en pilekast og vælg den side du skal bruge

4. Vælg den rigtige ordliste og hak den af
husk at fjerne den igen, når du er færdig.

5. Hvis du ikke kan stave ordet, brug "tale til tekst"

Nyttige genveje

Kopier det du har markeret, hold **Ctrl** nede og tryk **C**

Klip det du har markeret hold **Ctrl** nede og tryk **X**

Indsæt det du har markeret hold **Ctrl** nede og tryk **V**

Fortryd en handling hold **Ctrl** nede og tryk **Z**

Skift mellem de forskellige sider du har åben hold **Ctrl** og **shift** nede
Og vælg med musen.

Genvejstaster til oplæsningen, i App Writer. Tasterne **F2 - F4**

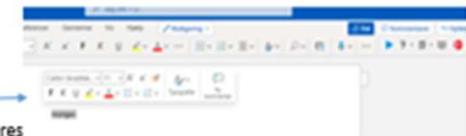
Find stikord/søg i teksten, hold **Ctrl** nede og tryk **F**

Du kan med fordel også lave en god mappe struktur på One drive eller bruge One note

Brug App Writer som ordbog.

Et ord du ikke kender fra teksten, markeres

Nu slås det op ved at bruge App Writer

Om ikke andet så må du prøve dig frem

Projektets afdækningsredskab til at vurdere børnenes teknologibaserede læsestrategier

- Præsentation af afdækningsredskabet
- Erfaringer fra projektet om anvendelsen af afdækningsredskabet

Et observationsark til afkrydsning

- Et pædagogisk redskab
- Afsæt for mentorernes videre arbejde med elevernes teknologibaserede læsestrategier
- Afprøves med alderssvarende fagtekst (dvs. svær for nogen) og tilhørende spørgsmål til teksten
- Formål: At afdække elevernes strategier når de møder aldersvarende læsekrav, at få øje på elevens brug og udvikling af egne LST-strategier, både til undervisningsbrug og til forskningsbrug
 - a) Hvordan gør de nu? (baseline)
 - b) Hvordan gør de ved skoleårets afslutning?

A) Afkrydsningsskema til brug ved barnets læsning

Brug af device (sæt kryds)	Computer:	Tablet:	
Åbning af oplæsningsprogram: (sæt kryds)	Barnet åbner ikke:	Barnet åbner ved opfordring:	Barnet åbner af sig selv:

	Anvender ikke strategien	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer (udfyldes først ved gennemgang af optagelse)
Valg og variation af læsemåde (skimme-læsning, nærlæsning);					
Søgefunktion til nøgleord ved skimming					
Oplæsning; indstillinger; hvor meget, hastighed, stemme					
Delt skærm					
Følg med i teksten (highlight af ord, sætning, afsnit)					
Stop op - giver det mening?					
Orddrag/billedtegning					
Spørg					
Genvejstaster:					
Kopier					
Sæt ind					
Søgefelt					
Delt skærm					
Genvejstaster til oplæsning: sætte i gang/pause/genoptage/stoppe					
Evt. andre genveje:					
*Andre strategier					
Navngiv selv nedenfor og kryds af					

Registrering af elevens brug af LST-strategier (A)

Barnet læser og løser opgaver mens **mentor** observerer og noterer (sætter krydser) barnets brug af læseteknologiske strategier i afkrydsningseskema A.

1) Eleven **læser** en fagtekst (tekst Hesteiglen) og **løser opgaver** (Spørgsmål til tekst Hesteiglen) med brug af LST.

2) **Samtal** med eleven undervejs (under opgaveløsningen) mhp. at få barnet fortælle om sine strategier/valg og brug af funktioner. Brug **spørgeguiden**.

3) Afkrydsningseskemaet udfyldes med **krydser** mens barnet arbejder.

4) Efterfølgende skriver mentor eventuelle korte **noter** om elevens anvendelse af strategier i kommentarfeltet.

Afkrydsningskema til brug ved barnets læsning (A1)

Brug af device (sæt kryds)	Computer :	Tablet:				
Åbning af oplæsningsprogram: (sæt kryds)	Barnet åbner ikke:	Barnet åbner ved opfordring:	Barnet åbner af sig selv:			
	Anvender ikke strategien	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer (udfyldes først ved gennemgang af optagelse)	
Valg og variation af læsemåde (skimme-læsning, nærlæsning);						
Søgefunktion til nøgleord ved skimming						
Oplæsning; indstillinger; hvor meget, hastighed, stemme						
Delt skærm						
Følg med i teksten (highlight af ord, sætning, afsnit)						
Stop op - giver det mening?						
Ordopslag/billedsøgning						
Spørg						

Afkrydsningseskema til brug ved barnets læsning (A2)

Genvejstaster:					
Kopier					
Sæt ind					
Søgefelt					
Delt skærm					
Genvejstaster til oplæsning: sætte i gang/pause/genoptage/ stoppe					
Evt. andre genveje:					
*Andre strategier Navngiv selv nedenfor og kryds af					
**Øvrige observationer/kommentarer:					

*Andre strategier er felter, som mentor selv kan udfylde/navngive, hvis der observeres strategier, som ikke er listet i skemaet.

**Anvender barnet nogle af strategierne i andre kontekster fx i undervisningen?

Afkrydsningskema til brug ved barnets læsning (A1)

Brug af device (sæt kryds)	Computer :	Tablet:				
Åbning af oplæsningsprogram: (sæt kryds)	Barnet åbner ikke:	Barnet åbner ved opfordring:	Barnet åbner af sig selv:			
	Anvender ikke strategien	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer (udfyldes først ved gennemgang af optagelse)	
Valg og variation af læsemåde (skimme-læsning, nærlæsning);						
Søgefunktion til nøgleord ved skimming						
Oplæsning; indstillinger; hvor meget, hastighed, stemme						
Delt skærm						
Følg med i teksten (highlight af ord, sætning, afsnit)						
Stop op - giver det mening?						
Ordopslag/billedsøgning						
Spørg						

Hypotese: En god bruger af
LT anvender flere LST-
strategier sikkert og fleksibelt

Registrering af elevens brug af LST-strategier (B)

Når barnet er færdigt med opgaverne, indleder mentor en samtale med barnet om de strategier, barnet ikke har anvendt ved opgaveløsningen. Barnets svar skrives i punktform i skema B.

1) Når barnet har svaret på alle spørgsmål (til læseteksten) eller tiden er gået, spørger mentoren ind til de strategier, som ikke er krydset af, og som barnet altså ikke har brugt på eget initiativ. Formålet med denne samtale er at give mentor et indblik i, hvorfor strategierne ikke er anvendt med henblik på det videre arbejde med barnet.

2) Mentor skriver barnets svar i punktform i skema B. Der skal ikke sættes nye krydser eller ændres krydser i afkrydsningsskemaet.

Eksempel fra afprøvning med elev J, 4. kl.

Afkrydsningskema

Brug af <u>device</u> (sæt kryds)	Computer: X	Tablet:	
Åbning af oplæsningsprogram: (sæt kryds)	Barnet åbner ikke:	Barnet åbner ved <u>opfordring</u> :X	Barnet åbner af sig selv:

	Kender ikke strategien	Kan fortælle om strategien, men anvender den ikke i praksis	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer
Valg og variation af læsemåde (skimme- læsning, nærlæsning);	X					
Søgefunktion til nøgleord ved skimming	X					
Oplæsning; indstillinger; hvor meget, hastighed, stemme				x		Nu stod den på 1 så tænkte han det var det.
Delt skærm	x					
Følg med i teksten (highlight af ord, sætning, afsnit)		X				Han lytter til oplæseren, men følger ikke med i teksten
Stop op - giver det mening?	x					
Ordopslag/billedsøgning	x					
Spørg	x					

Eksempel fra afprøvning med elev J, 4.kl.

Genvejstaster:						
Kopier	X					
Sæt ind	X					
Søgefelt	X					
Delt skærm	X					
Genvejstaster til oplæsning: sætte i gang/pause/genoptage/stoppe			X			Han er i stand til at starte og stoppe oplæseren men bruge ikke genvejende.
Evt. andre genveje:						
*Andre strategier Navngiv selv nedenfor og kryds af						
**Øvrige observationer/kommentarer: på peger at tale er hurtiger end læsepinden, og det giver ventet tid. Eleven vælger bare at få læst hele teksten højt, han stopper den kun når jeg beder om og svare kort på mine spørgsmål						

*Andre strategier er felter, som mentor selv kan udfylde/navngive, hvis der observeres strategier, som ikke er listet i skemaet. anvender barnet nogle af strategierne i andre kontekster fx i undervisningen?

Eksempel fra afprøvning med elev M, 6. kl.

Afkrydsningsskema

Brug af device (sæt kryds)	Computer:	Tablet:	
Åbning af oplæsningsprogram: (sæt kryds)	Barnet åbner ikke: x	Barnet åbner ved opfordring:	Barnet åbner af sig selv:

Heller ikke ved opfordring

	Kender ikke strategien	Kan fortælle om strategien, men anvender den ikke i praksis	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer
Valg og variation af læsemåde (skimme-læsning, nærlæsning);	x					Læser bare teksten igennem
Søgefunktion til nøgleord ved skimming	x					
Oplæsning; indstillinger; hvor meget, hastighed, stemme					x	
Delt skærm		x				Kan på alm. Pc, ikke på <u>cromebook</u>
Følg med i teksten (highlight af ord, sætning, afsnit)			x			
Stop op - giver det mening?				x		
Ordopslag/billedsøgning		x				
Spørg				x		Spøger nogle gange

Eksempel fra afprøvning med elev M, 6. kl.

Genvejstaster:						
Kopier					x	
Sæt ind					x	
Søgefelt	x					
Delt skærm			x			Kan på hjemme pc ikke <u>cromebook</u>
Genvejstaster til oplæsning: sætte i gang/pause/genoptage/stoppe	x					
Evt. andre genveje:						
*Andre strategier Navngiv selv nedenfor og kryds af						
**Øvrige observationer/kommentarer: læser meget hurtigt og snøvlende selv.						

*Andre strategier er felter, som mentor selv kan udfylde/navngive, hvis der observeres strategier, som ikke er listet i skemaet.
 **Øvrige observationer/kommentarer: læser meget hurtigt og snøvlende selv.

De allerførste og foreløbige tendenser fra 'baseline'-måling af elevernes teknologibaserede læsestrategier

Justering fra år 1 til år 2

År 1 kategorier/skala

	Kender ikke strategien	Kan fortælle om strategien, men anvender den ikke i praksis	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer
--	------------------------	---	---	--	--	-----------------------

År 2 præcisering af kategorier i skala

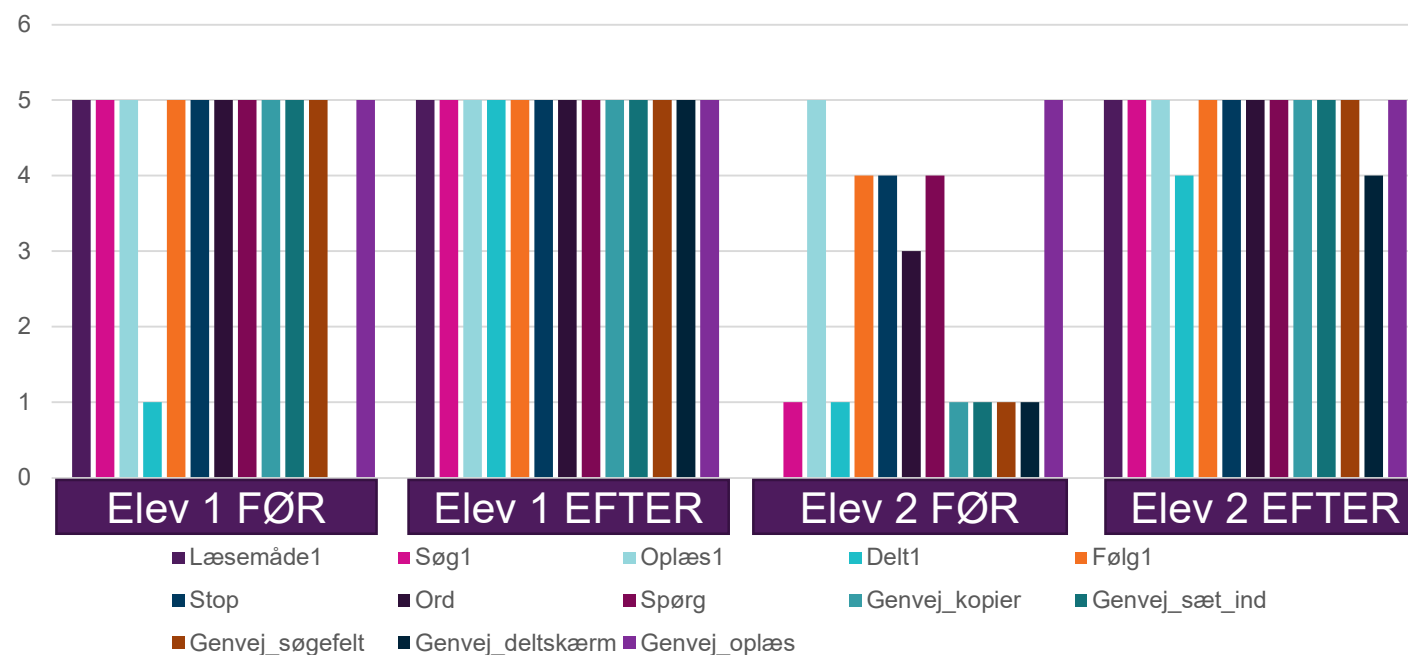
	Anvender ikke strategien	Forsøger at anvende strategien, men opgiver	Anvender strategien usikkert evt. med støtte	Anvender strategien sikkert og uden støtte	Uddybende kommentarer
--	--------------------------	---	--	--	-----------------------

Et eksempel på før- og efterdata

N= 2

Elevens score på strategierne

Elevens score på strategierne

SKALA	POINT
Kender ikke strategien	1
Kan fortælle om strategien, men anvender den ikke i praksis	2
Forsøger at anvende strategien, men opgiver	3
Anvender strategien usikkert evt. med støtte	4
Anvender strategien sikkert og uden støtte	5
blank	0
ugyldigt svar fx flere krydser eller modsatrettede oplysninger	0

Centrale pointer

- Undersøg elevens LST-strategier som udgangspunkt for introduktion og undervisning
- Behov for en voksen på skolen til at støtte og følge op på anvendelsen af LST-strategier
- Hjælp til selvhjælp fra mentors side
- ...

Tak for nu

Se mere og følg med her:

<https://www.videnomlaesning.dk/projekter/laesesucces-for-ordblinde-boern/>